

บทที่ 4

สิทธิพลเมืองและเสรีภาพ (ข้อ 19, 24(3), 28(2), 34, 37(ก), และ 39)

ประเด็นที่เน้น /ห่วงใย และความก้าวหน้า-การแก้ปัญหาที่รัฐบาลดำเนินการ

4.1 ชื่อ สัญชาติ การมีตัวตน (การมีเอกลักษณ์ของตน) (ย่อหน้า 41)

กังวลว่ายังมีคนจำนวนไม่น้อย รวมถึงเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กชนพื้นเมืองและชนกลุ่มน้อย และบุตรแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน ผู้ลี้ภัยและผู้แสวงหาแหล่งพักพิงยังคงไร้รัฐหรืออาจไร้รัฐ

******ทบทวนกฎหมายและตรากฎหมายเพิ่มเติมเพื่อให้เด็กที่เสี่ยงต่อการเป็นเด็กไร้รัฐ รวมถึงเด็กกลุ่มด้อยโอกาส มีโอกาสได้สัญชาติไทย คณะกรรมการเสนอแนะให้รัฐภาคีพิจารณาให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาเกี่ยวกับสถานะของบุคคลไร้รัฐ พ.ศ. 2497 (ค.ศ. 1854) และพิธีสารเลือกรับ ปี พ.ศ. 2510 (ค.ศ. 1967) และอนุสัญญาว่าด้วยการลดภาวะการไร้รัฐ พ.ศ. 2504 (ค.ศ. 1961)

4.1.1 ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความห่วงกังวลของคณะกรรมการต่อสถานการณ์ที่อาจทำให้เด็กตกอยู่ในฐานะไร้สัญชาติการรักษาเอกลักษณ์ เพื่อขจัดอุปสรรคดังกล่าวไทยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติในการจัดการสถานะและสิทธิผู้พลหนีเข้าเมืองทั้งระบบ รวมถึงได้รณรงค์ให้ดำเนินการจดทะเบียนเกิด และการพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าว ตามมติคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2559 เพื่อให้แก้ไขปัญหาสถานะสัญชาติเด็กที่เป็นนักเรียนนักศึกษาและการขึ้นทะเบียนบุตรผู้ติดตามแรงงานต่างด้าวที่พลหนีเข้าเมือง ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยอยู่ระหว่างการจัดทำแนวทางการปฏิบัติงานตามมติดังกล่าว นอกจากนี้รัฐบาลไทยยังได้ริเริ่มจัดทำแผนปฏิบัติงานการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับอนุสัญญาสถานะคนไร้สัญชาติ พ.ศ. 2497 และพิธีสารเลือกรับ พ.ศ. 2510 และอนุสัญญาว่าด้วยการลดการไร้สัญชาติ พ.ศ. 2504 โดยร่วมกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR)

4.2 การจดทะเบียนการเกิด

เด็กที่มีฐานะยากจน บุตรชนพื้นเมืองและบุตรผู้โยกย้ายถิ่นฐานยังไม่ไดจดทะเบียนการเกิด / การที่ ยังคงระวางโทษไว้สำหรับการจดทะเบียนเด็กล่าช้าไว้ มีวาระวางโทษจะต่ำเพียงใดก็ตาม

******ดำเนินมาตรการเพื่อให้เด็กทุกคนที่เกิดในดินแดนได้รับการจดทะเบียนการเกิดโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่ไม่ได้จดทะเบียน เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจ ชาติพันธุ์ และสถานการณ์เข้าเมืองของบิดามารดา

/ ให้การศึกษาแก่สาธารณชน รวมถึงการรณรงค์ให้จดทะเบียนการเกิดแก่เด็กที่เกิดในดินแดนแต่ยังไม่ได้จดทะเบียน

/ ครอบงำเด็กโทชปรับเงินในการแจ้งจดทะเบียนล่าช้า และใช้มาตรการทางเลือกเพื่อให้มีการจดทะเบียนสำหรับเด็กเกิดใหม่ทันเวลา

4.2.1 ประเทศไทยได้มีมาตรการส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้จดทะเบียนโดยเร็วที่สุดเพื่อป้องกันปัญหาการไร้สัญชาติ โดยมีกฎหมายกำหนดให้รับจดทะเบียนเกิดแก่เด็กทุกคน รวมทั้งเด็กที่อยู่ในค่ายผู้หนีภัย เด็กที่พ่อแม่เป็นคนต่างด้าวหรือไร้สัญชาติ ในกรณีเด็กที่เกิดในโรงพยาบาลกฎหมายกำหนดให้สถานพยาบาลนั้นจะเป็นผู้แจ้งเกิด กรณีที่เด็กเกิดนอกสถานพยาบาล กฎหมายกำหนดให้แม่หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องของสามารถแจ้งเกิดของเด็กได้ที่สำนักงานทะเบียนในท้องที่ที่สะดวกซึ่งมีอยู่ทุกตำบล โดยรัฐบาลได้มีการประชาสัมพันธ์ให้มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางทะเบียนราษฎร สิทธิและประโยชน์ของการจดทะเบียนเกิด ส่วนค่าปรับในการจดทะเบียนการเกิดช้านั้นเป็นจำนวนที่ต่ำมาก (ประมาณ 20 บาท หรือเทียบเท่ากับ 0.50 ดอลลาร์) รัฐบาลได้ใช้มาตรการส่งเสริมมากกว่าการลงโทษมาตลอด ปัญหาที่เกิดขึ้นมักจะเป็นเด็กเกิดนอกโรงพยาบาลที่เกิดจากพ่อแม่ที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เพราะพ่อแม่ของเด็กยังไม่เข้าใจถึงสิทธิและประโยชน์จากการจดทะเบียน หรือกลัวว่าจะถูกดำเนินคดีหลบหนีเข้าเมือง ซึ่งรัฐบาลไทยได้ณรงค์ให้ผู้เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายได้เข้าใจผ่านกำนันผู้ใหญ่บ้านทั่วประเทศ รวมถึงมาตรการเชิงรุกที่ส่งเสริมให้อาสาสมัครในชุมชนติดตามเด็กที่เกิดในชุมชนเพื่อแนะนำพ่อแม่ให้จดทะเบียนเด็ก

4.3 การคุ้มครองความเป็นส่วนตัวและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการผลิตรายการเด็ก (ย่อหน้า45)

[การรายงานของสื่อ และมีการนำเสนอข้อมูลระบุเอกลักษณ์ของเด็กโดยสื่อ อาทิ นามสกุล ที่อยู่ และรูปภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่ละเอียดอ่อน อาทิ การละเมิดและการแสวงประโยชน์จากเด็ก และภายใต้ระบบกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก

****** / ตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองมิให้สื่อรายงานอัตลักษณ์ของเด็กทุกรูปแบบ และกำหนดให้มีกลไกตรวจสอบติดตามที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างหลักประกันว่าสื่อจะปฏิบัติตาม รวมทั้งการดำเนินการให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อได้ตระหนักถึงสิทธิเด็ก

/ ส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการผลิตรายการเด็ก

4.3.1 ประเทศไทยได้ตระหนักถึงหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของเด็กโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน โดยมีการออกกฎหมายหลายฉบับ เช่น พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วย

ความรุนแรงในครอบครัว ได้กำหนดไม่ให้มีการเผยแพร่ โฆษณาแก่สาธารณะชนในทางที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลผู้กระทำและผู้ที่ถูกความรุนแรงในครอบครัว มีการจัดทำแนวปฏิบัติในการดำเนินการ ตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร เพื่อไม่ให้เปิดเผยถึงเอกลักษณ์ของเด็ก เช่น การถ่ายรูปหรือการเผยแพร่ข้อมูลภายในสถาบันสุขภาพจะไม่สามารถเผยแพร่ข้อมูลเด็กได้เว้นแต่ได้รับความยินยอมของผู้ป่วยและผู้ปกครองก่อน ในด้านการป้องกันรัฐบาลได้ริเริ่มระบบการคัดกรองเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม (Cyber scout) ขึ้น มีการการสร้างความเข้าใจให้กับสื่อมวลชนในการนำเสนอรายงานข่าวที่เกี่ยวกับเด็ก รวมถึงร่วมกับ UNICEF สนับสนุนให้องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนได้มีการจัดทำแนวปฏิบัติที่ดีในการเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็ก รมรณรงค์เสริมสร้างความเข้าใจการแก่ภาคธุรกิจและผู้ผลิตเกี่ยวกับ **จรรยาบรรณ** เพื่อการคุ้มครองเด็ก ภาคประชาสังคมในประเทศไทยหลายองค์กรได้รณรงค์การเคารพความเป็นอยู่ส่วนตัว และอัตลักษณ์ของเด็กอย่างต่อเนื่อง เช่นเครือข่ายสิทธิเด็กประเทศไทย ได้จัดทำข้อปฏิบัติสำหรับสื่อมวลชนในลักษณะแนวปฏิบัติที่ดีครอบคลุมกิจกรรมด้านต่างๆ ของสื่อมวลชนที่อาจละเมิดความเป็นอยู่ส่วนตัวและอัตลักษณ์ของเด็ก (ดูภาคผนวก) ด้านนโยบายรัฐบาลได้กำหนดให้การคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของเด็กในครอบครัว การสร้างกระบวนการสื่อสารสังคมเพื่อพัฒนาครอบครัวฯ และส่งเสริมผู้ผลิตสื่อสีขาว เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2560 – 2564

4.3.2 เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองผ่านสภาเด็กและเยาวชนซึ่งมีอยู่ทุกจังหวัด ความเห็นเด็กจะได้นำเสนอในคณะกรรมการสิทธิเด็กระดับชาติ (ดังได้เคยรายงานไปแล้ว) ในด้านการสนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างจริงจังและมีโอกาสผลิตสื่อเกี่ยวกับเด็กนั้น รัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ขึ้นใน พ.ศ.2559 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสื่อที่สร้างสรรค์ ซึ่งเด็กสามารถขอรับการสนับสนุนจากกองทุนนี้ได้ โดยมีคณะกรรมการภายใต้กระทรวงวัฒนธรรมกำกับดูแลกองทุน (ดูหัวข้อที่ 3.4 ประกอบ) นอกจากนั้นมีการจัดทำโครงการอบรมให้เด็กเป็นผู้สื่อข่าว และมีการนำรายงานข่าวที่จัดทำโดยเด็กเผยแพร่ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ เช่นรายงานข่าวพลเรือนของ TPBS